

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt LV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

gessit, & sarcinulis cum magna cautela dispositis & prudenter commendatis, festinus viator ad mare perveniens, Angliam à tergo salutavit.

V. Anno MCCXX. Honorius III. Legatum in Galliam adversus Albigenfes misit Conradum Episcopum Portuensem, qui Cisterciensis Abbas fuerat, virum certè sanctissimum, sed pauperem, & cui ea auctoritas oneri esse poterat ob eam causam. Sed Pontifex putabat haud dubiè se satis illi divitiarum dedisse cum auctoritate Legati. industriam suam exereret. Itaque ingressus provinciam Narbonensem, necesse habuit pecuniam mutuari in sumptus legationis, adeoque ornamenta varia in pignus tradere. Testatur illud ipse Conradus in epistolis tum scriptis ad Capitulum Narbonense, quas heic nunc primùm edimus ex archivo ejusdem Ecclesiæ.

Conradus miseratione divina Portuensis & sanctæ Ruffinæ Episcopus, apostolicæ sedis Legatus, universitati & singulis Capituli Narbonensis dilectissimis sibi in Christo, salutem in Christo Iesu. Fatemur quia ad multa vobis tenemur anteriora, & eò specialius quòd veri crucifixi imitatores adhaesistis fixius crucifixo. Tenemur etiam vobis in centum quinquaginta libris Melgoriensibus; pro quibus volumus & mandamus vobis quatinus corone & aliis apud vos à nobis depositis tanquam pignori incumbatis, donec satisfecerimus vobis de pecunia memorata, honori autem & utilitati vestrum omnium & singulorum secundum Deum nos inveneritis paratos. Datum Trevis XVIII. Kal. Septembris.

Conradus miseratione divina Portuensis & sanctæ Ruffinæ Episcopus, apostolicæ sedis Legatus, venerabilibus viris & dilectis sibi in Christo Capitulo Narbonensi salutem in Christo Iesu. Mandamus vobis quatenus pro tribus millibus solidorum Melgoriensium, in quibus vobis tenemur, in pignore teneatis coronam auream & cruces & alium thesaurum quem nos vobis meminimus commisisse, donec vobis ad plenum satisfecerimus de eisdem. Datum Cabilone anno Domini millesimo ducentesimo vigesimo, tertio Kal. Septembris.

VI. Claudamus caput istud magno exemplo, falso quidem, sed ex quo colligi potest maximam animis mortalium infixam fuisse reverentiam erga Legatos apostolicæ sedis, persuasos autem fuisse ævi illius homines pecunias maximas iis deberi qui legatione Romana ornati erant, quicunque tandem illi essent, licere porrò Pontificibus Legatos mittere absque causâ, tantùm ut magnam auri argentique vim congererent. Alioqui non tolerassent hominem inutilem, & qui sanguinem humanum crudeliter exfugeret. Rem gestam narrat Odericus Raynaldus his omnino verbis: *Projecta adeo cu-*

jusdam impostoris fuerat audacia ut Episcopi ac Legati apostolici personam indueret ad divitias ex scelere atque ementita dignitate comparandas; cumque vinculis mancipatus fuisset, Lundenfis Archiepiscopus, qui apostolicæ legationis munere fangebatur, ea de re Pontificem consuluit; qui omnia pseudoepiscopi gesta rescindi decrevit, illumque perpetuæ custodiæ tradidit doloris pane, ut ait, & angustia aqua sustentari iussit. Extat illa Innocentij III. epistola in libro xvi. Regestorum ejus, epist. x. Consuevisse interdum nonnullos se pro Legatis Romani Pontificis gerere, haud dubiè ut pecuniam raperent, patet etiam ex Petro Cellensi lib. 1 v. epist. 1 v.

Odor. Reynal, ed. an. 1213. 4. 10.

CAPVT LV.

Synopsis.

I. Ex his qua huc usque dicta sunt de avaritia ac turpitudine quorundam Legatorum præjudicandum non est adversus omne Legatorum genus. Non enim adeo steriles fuerunt aetates quin plurima bona exempla protulerint.

II. Legatorum sanè animi patebant ut plurimum muneribus. Itaque statim ac adveniebant in provinciam, muneribus honestabantur à provincialibus. Effusio Anglorum in Ottonem Legatum. Sed is tamen munera sibi oblata magna ex parte respuit contra consuetudinem Romanorum.

III. Nimirum hic est lapis scandali in quem impingere solebant Legati. Episcopi Gallicani in palatio Vernensi congregati, ac si Legatorum à latere nomen fatale esset, Karolum Calvum orant ut Legatis quos à latere suo mitteret in provincias prohiberet ne munerum acceptores essent. Gladius conditur ubi aurum suscipitur, ex Cassiodoro.

IV. Itaque magnam haud dubiè laudem merebantur Legati qui munera repellabant. Evre viri ea fortitudine pradii. Arsenius Episcopus Hortensis excussit manus suas ab omni munere, ut tradit Adventius Episcopus Metensis.

V. Petrus Damiani Mediolanum missus à Nicolao II. indignationem cleri in se concitavit quia primum locum in synodo tenuit super Archiepiscopum Mediolanensem & Episcopum Lucensem. Per eas tempestates Ecclesia Mediolanensis contendebat se esse liberam, adeoque non debere Romanis legibus subjacere.

VI. Is exemplo suo docuit Legatos non debere accipere munera. Ministrorum Romana Ecclesia motum erat nihil prorsus accipere ab his quorum negotium pendebat, non tamen omnium, sed illorum duntaxat qui meliusculè se ab aviditate custodiebant.

VII. Cono Prænestinus Episcopus ab Hildeberto laudatur quòd integer esset inter munera. Admonet deinde illum ut in proposito perseveret, neque se muneribus præstet obnoxium.

VIII. Sanctus Bernardus summis laudibus effert Gaufridum Episcopum Carnotensem, qui omne munus cum summa animi fortitudine respiciens, legationem Aquitania propriis sumptibus strenuè administravit per plures annos. Poculenta tamen & esculenta suscepisse, sed hoc cum summa frugalitate, docet Joannes Saresburiensis.

*IX. Martinus Cardinalis contra morem à legatione Danie rediens pauper, equum, quo valde indigebat, ab Episcopo quodam sibi in itinere donatum statim ad eum remisit ex quo intellexit illum causam habere in Curia Romana. Testis Ioannes Saresberien-
sis. Testis etiam sanctus Bernardus.*

X. Exclamat sanctus Bernardus in felicitatem istius exempli. aperte insinuans tanto magis estimandum Martinum quanto minus frequentia erant exempla istiusmodi. Deplorat deinde statum Curia Romana illius temporis.

XI. Idem sanctus Bernardus valde laudat Ioannem Papavonem Legatum Hybernia.

XII. Hubaldus Episcopus Ostiensis laudatur ab Hugone Falcando quòd nullis precibus adduci potuerit ut causam quandam iudicaret cum collega sua muneribus corrupto.

XIII. Admirabilem abstinentiam in Cardinale eiusdem nominis commendat sanctus Thomas Cantuariensis. Ex hac Romana Ecclesia sive Curia mala consuetudine accipiendi aurum & argentum cui idem Thomas factum esse ut flagella Dei gravia & toti mundo vix portabilia veniant super eam.

*XIV. Henricus Abbas Clarevallensis commendat abstinentiam Petri Cardinalis Tivoli sancti Chryso-
goni, quòd quingentas marchas argenti strenuè refu-
tasset in una electione, ne sub obsequio muneris à tra-
mone diverteret veritatis.*

*XV. Hubertus Archiepiscopus Cantuariensis & apostolica sedis Legatus nihil à quoquam exegit, ne-
mini fuit onerosus occasione legationis. Hinc illi rara
gloriandi fiducia.*

HACTENUS probra atque dedecora Legatorum vidimus, hæcenus avaritiam & libidinem eorum executi sumus. Quòd si quis illa legat, scio illum prima fronte ex his præjudicaturum omnes Legatos fuisse malos, avaros, ac pecuniarum avidos. Sed is istam opinionem deponat necesse est. Non adeo quippe generalis fuit ea pestilentia quin aliqui evaserint, neque adeo virtutum steriles ætates ut non & plurima bona exempla protulerint. Sanctis igitur & castis Legatis caput istud destinabitur; in quibus tanto major laus, quanto in malis plus culpa est.

II. Principio fatendum est Legatorum animos patuisse ut plurimum muneribus; adeo ut si qui interdum reperirentur paulò modestiores, licet muneribus respuerent, quædam tamen acciperent. Itaque quum primò Legati in provincias veniebant, muneribus honestabantur à provincialibus. Vsurpatum id sæpe, sed magno apparatu ab Anglis anno MCCXXXVII. erga Ortonem Tituli sancti Nicolai in carcere Tulliano Diaconum Cardinalem. Hæc sunt verba Matthæi Parisij: *Occurrerunt ei Episcopi & Clerici famosi usque ad litus, & aliqui in naviculis navigando obviam ei, applaudentes & munera impreciabilia offerentes. imò etiam Parisius in obviam ei obtulerunt telas escarletis & vasa pretiosa*

nuntij diversorum Episcoporum. Quòd si quis Legatus reperiebatur qui munera nollet accipere, istum valde laudabatur, quòd contra consuetudinem Romanorum ea respuerit; ut observat idem Parisius de eodem Ortone loquens: Dominus autem Otto Legatus, inquit, de quo superius mentio facta est, prudenter ac modeste se gerens, munera pretiosissima sibi oblata in magna parte respuens contra consuetudinem Romanorum, indignationem in toto regno conceptam tam à clero quam militia citra opinionem multorum per gestum suum ordinatum temperavit.

III. Nimirum hic est lapis scandali in quem impingere solebant Legati. Vnde factum ut Episcopi Gallicani in palatio Venerensi congregati anno octingentesimo quadragesimo quarto, ac si Legatorum à latere nomen fatale esset, Karolum Calvum Regem oraverint ut Legatos à latere suo mitteret in provincias, qui delicta Episcoporum coërcerent, canonèsq; iuberent observari, & ut Legatis istis præciperetur ut in obeundo munere suo, absque respectu personarum & excusatione munerum, castos se viderent atque abstinentes & integros præstarent. Sciebant enim sapientissimi viri verissimam esse illam Theodorici Regis Italiae sententiam, gladium condubi aurum fulcipitur. Nam Theodoricus eum cui dignitatem Comitivæ provincie tribuebat, quæ dignitas proximè accedit ad potestatem & auctoritatem Legatorum, monet ne muneribus se præstet obnoxium. *Nemo redemptionibus tuum velle defleat. Gladius conditur ubi aurum suscipitur. Tu te inermem reddis, si à virili animo cupiditate recesseris.*

IV. Cùm itaque malum illud fato quodam commune fuerit in Legatis, uti supra observavimus ex Ioanne Saresberienfi, magnam haud dubiè laudem merebantur qui eo veneno non inficiebantur, seu qui ea magnitudine animi præditi erant, ea fortitudine, & ea constantia, ut munera omnino repellerent. Rarum illud fuit, fateor. Fuere tamen qui munera respuerent, & in explicanda auctoritate sua solum Deum haberent præ oculis. Iam enim superius mentio facta est Arsenij Episcopi Hortensis, viri certe qui sedis apostolicæ potestatem sibi mandatam non neglexit, sed qui tamen excussis manibus suas ab omni munere, si vera sunt quæ de illo scripsit ad Nicolaum Papam Adventum Episcopus Metensis.

V. Nicolai secundi pontificatu, cùm graves motus exorti fuissent in Ecclesia Mediolanensi, ad eosque componendos missus Legatus fuisset Petrus Damiani Episcopus Ostiensis, passus est contradictionem à Clericis,

Apud Barom. ad
an. 1059. §. 43.
Fide etiam Joan-
nem monachum
in vita Petri Da-
miani cap. 16.

ricis, qui aiebant non debere Ambrosianam Ec-
clesiam Romanis legibus subjacere, nullamque
judicandi vel disponendi vim Romano Pontifici
in illa sede competere, nimis indignum esse ut
quæ sub progenitoribus eorum semper exte-
rerat libera, ad confusionis eorum oppro-
brium nunc alteri foret Ecclesiæ subjecta.
Auxit hanc indignationem ordo confessus
in synodo servatus, cui præfuit Petrus Lega-
tus, ad dexteram habens Anselmum Epif-
copum Lucensem, ad sinistram verò Gui-
donem Archiepiscopum Mediolanensem. Et
tamen ista tentabantur ab homine sanctissi-
mo & modestissimo, & qui ista agere ausus
non esset, nisi ea fuisset seculi illius disciplina.

V I. Ista præmittenda erant ut veniremus
ad narrationem magni exempli ab eo tum
editi. Ea est auctoritas cui contradici non
possit. Rem quippe ad se pertinentem scripsit
ipse Petrus Damiani in epistola ad Domini-
cum Loricatum eiusque fratres: *Dico vobis
quid mihi nuper acciderit. Mediolanensem urbem
Domini Nicolai Pape legatione sanctus adivi.
Ibi dum essem, Abbas sancti Simpliciani vascu-
lum mihi argenteum loco muneris misit. Quod
dum oblatum repente vidissem, primò quidem as-
pernatus abhorui, & cur ille mihi manus offer-
ret subtiliter inquiri. Suspiciatus quippe sum
quòd negotium fortassis haberet, atque ideo anti-
cipando præveniens, muneribus occuparet. Mos
quippe est apud nos, ministros videlicet apostoli-
cæ sedis, ab his quorum negotium pendet nihil
prorsus accipere, ab his autem qui omnino quieti
sunt, si dare voluerint, non abscicere. Et hæc re-
gula non omnium nostrum, sed illorum duntaxat
est qui meliuscule se ab aviditate custodiunt.
Quid plura? Convenitur ad commune colloquium,
cur donum sit largitus inquiritur, utrum causam
habeat sciscitatur. Addit deinde Petrus ma-
nifestè patuisse hoc munus ab Abbate da-
tum esse amicitiae tantum causa, multas por-
rò contradictiones passum esse se in conf-
scentia sua propter munus acceptum, deni-
que temperamentum excogitasse quo, cum
alter recipere noller datum, munus retine-
ret, & cupiditatis suæ turpitudinem, ut lo-
quitur vir sanctus, palliaret. Verùm cum
nec sic conquiesceret mens ejus, ex eremo,
quò se receperat, rixam mentis suæ ultra
non perferens, Abbati illi munus suum re-
mittere studuit, certus se contra sordes mu-
nerum jam cautiùs vigilaturum.*

V I I. Sequens seculum plurima bona
exempla protulit. Initium autem faciendum
est à Gonone Episcopo Prænestino, quem
legatione apostolicæ sedis in Gallia ornatum
fuisse avo Callisti secundi constat. Laudat
illum Hildebertus Archiepiscopus Turo-
nensis ob ceteras quidem virtutes ejus, sed

Tom. II.

ob eam in primis causam quòd integer esset
inter munera, id est, quòd flecti se non si-
neret muneribus. Hæc sunt ejus verba ex
epistola x l v. ad hunc Legatum data: *Zel-
um legis habes; quem tamen tibi cathedra non
contulit, sed apud te invenit. Id ostendunt com-
missa tibi Ecclesiæ negotia, quæ pariter & inter-
minas intrepidus & integer inter munera sub ca-
pitis discrimine peregisti. Admonet deinde il-
lum ut in proposito perseveret, nè se mu-
neribus præstet obnoxium: Perseveres oro,
inquit, nec aliquando patiaris ut illud purissimum
bonæ conscientie tuæ argentum cuiuslibet muneris
scoria decolorer. Venturus est Sathanas ad te, qui
temete, qui dicat: Hæc omnia tibi dabo, si pro-
cidens adoraveris me. Sed, si bene novi te, sic
respondurus es tentanti: Vade retro Sathana.*
Hæc Hildebertus, satis innuens raram fuisse
abstinentiam illam in Legato sedis apo-
stolicæ, existimans insuper ejus momenti
ejusque periculi rem esse ut non immeritò
admonendus esset Legatus ne se munerum
oblatione frangi sineret.

V I I I. Sed o mihi locum suavem, inquit
sanctus Bernardus, ubi incidit occasio memo-
randi & nominandi suavisissimi odoris virum,
Episcopum loquor Carnotensem Gaufridum, qui
legationem in partibus Aquitaniæ propriis sump-
tibus strenuè administravit, idque annos plures.
Rem loquor quam vidi ipse. Eram cum eo in terra
illa, cum à quodam Presbytero presentatus illi
est piscis quem vulgò vocant sturjonem. Percun-
ctatus Legatus quanti venerit, Non accipio, in-
quit, nisi receperis pretium. & resignavit solidos
quinque invito & verecundo. Item cum essemus
in quodam oppido, domina illius oppidi obtulit ei
pro devotione cum manutergio duas vel tres pa-
ropsides pulchras, ligneas tamen: quas aliquan-
diu intuens homo scrupulose conscientie, lauda-
vit eas, sed non acquievit accipere. Quando ar-
genteas recepisset qui ligneas refutavit? Perstrin-
git ista Joannes Saresberienensis, auctore usus
sancto Bernardo, his verbis: *Taceo quòd ve-
nerabilis pater Gaufridus Carnotensis, Legatus
Aquitaniæ, provincialium munera non recepit,
nisi in causa esculenti & poculenti, & hoc cum
summa frugalitate, sed omnia que in xeniorum
ratione offerebantur, ut sterora contemnebat. Te-
statur sanctus Clavevallensis quòd piscem quem
vulgò sturjonem dicunt, à devoto quodam lega-
tionis suæ Clerico gratis accipere noluit, nec ante
acquievit offerentis improbitati quam ei pro ad-
missa pretium numeraret. Fuit autem Gaufri-
dus Legatus in Aquitania sub Innocentio II.*
ut supra vidimus.

I X. Ejusdem Innocentij ætas protulit
alium virum memorabilem dignumque ha-
bitum cui idem sanctus Bernardus elogium
poneret. Fuis is Martinus Presbyter Cardia-

X

S. Bernard. lib. 4.
de consider. c. 5.

Joan. Saresb. lib.
5. policrat. c. 25.

Vide supra cap.
44. §. 11.

Baron. ad an.
1154. f. 1.

nalis, apostolicae sedis legatione functus in Dania primis Innocentij pontificatus annis, unde reversus est in Italiam anno MCXXXIV. quo tempore Pisanum Concilium celebrabatur. Meminit istius viri Ioannes Saresburiensis in loco paulò antè laudato, his verbis: *Quid referam Martinum, qui contra morem à legatione rediens pauper, cum ab Episcopo Florentino equum socio necessarium magna compulsus instantia accepisset, eundem restituit donatori, ex quo cum ab initio dati muneris causam in Romana Curia ventilandam habuisse cognovit.* Sed audiamus sanctum Bernardum. *Dignum nunc, inquit, ad medium venire factum dulcis memoriae Martini nostri. Nosti hoc, sed an memineras ignoro. Is Cardinalis Presbyter, functus aliquando legatione in Dacia, tam pauper remeavit ut penè expensis & equis deficientibus, vix perveniret Florentiam. Ibi Episcopus loci donavit ei equum, quo Pisas usque, ubi eramus tunc, pervectus est. Postridie credo secutus Episcopus, (erat enim illi causa cum adversario, & agendi aderat dies) cepit requirere suffragia amicorum. Cumque per singulos sollicitarentur, ventum est ad Martinum. Fiducia erat major in illo, qui non posset immemor esse recentis beneficii. Tum Martinus, Decepisti me, inquit, nesciebam tibi imminere negotium. Tolle equum tuum; ecce in stabulo est. Et hora eadem resignavit illi.*

X. Exclamat hoc loco sanctus Bernardus in felicitatem istius exempli, Eugenio tertio, ad quem ista scribuntur, aperte infinuans tanto magis aestimandum Martinum quanto minus frequentia erant exempla istiusmodi. *Quid dicis, mi Eugeni? Nonne alterius seculi res est rediisse Legatum de terra auri sine auro, transisse per terram argenti & argentum nescisse, donum insuper quod poterat esse suspectum illi co rejecisse? Et paulò post, cum retulisset historiam sturgionis repudiati à Gaufrido Episcopo Carnotensi, rursus exclamat: O si talium daretur virorum copia quales perstrinximus nunc? Quid te felicitius, quid illo jucundius seculo? Nonne secunda ab aeternitate illorum tibi temporum beatitudo videretur, cum te quaqueversum procedens stipatum videres tam inclyto agmine beatorum? Deplorat deinde statum Curiae Romanae illius temporis. Et nunc, inquit, reduc oculos, mi Eugeni, ad eum qui nunc est Curiae sive Ecclesiae statum & studia Prelatorum, eorum praesertim qui sunt in circuitu tuo.*

Baron. ad an.
1154. f. 6.
Vide Ioannem
Hagysfeld, in
Continuaz hist.
Sincroniz Danicm.
p. 46. 277.

XI. Idem sanctus Bernardus alibi impensè laudat alium virum sanctissimum, Ioannem videlicet Papanonem, quem Eugenius III. Legatum in Hyberniam misit anno M C L I. ut in eam insulam quatuor deferreret Pallia, quorum usus illic hætenus non fuerat, adeoque Malachias Archiepiscopus illius insulae non habuerat plenitudinem pote-

statis. Non est hujus loci differere de his quae gesta ab eo sunt in illa legatione. Sufficit ostendisse mores ejus fuisse inculpato longè. que diversos à Iordano Legato, quem idem Eugenius in Germaniam miserat. Quippe sanctus Bernardus, cum enarrasset facta & horrenda facinora ac sacrilegia Iordani, de quibus supra dictum est, flectit deinde ad Ioannem Papanonem, quem laudat ob diffimilitudinem morum. *Non sic Dominus Ioannes Papanonem, inquit, non sic, cujus laus est in Ecclesia, quippe honorificantis ubique ministerium suum.*

XII. Inter hæc temporum mala nonnulli reperiebantur, ut vides, viri sancti, qui ministerium suum honorificabant, ut loquitur sanctus Bernardus, & neque muneribus neque gratia sinebant mores suos corrumpi. Iam antea locuti sumus de Ioanne Neapolitano Cardinale, quem unà cum Episcopo Ostiensi Alexander III. in Sicilia Legatum constituit. Et is quidem amore pecuniae fecit quicquid ab eo petebatur, nullam occasionem prætermittens congerendarum divitiarum, adeo ut causam injustissimam in se suscepit lucri causa. *Episcopus autem Hostiensis, inquit Hugo Falcandus, vir honestatis non indubie, cum socium suum vidisset muneribus & gratia esse corruptum, eoque ipso rectè iudicandi libertatem sublatam, nullis precibus adduci potuit ut eorum vellet iudiciis interesse. Erat is Humbaldus Episcopus Ostiensis.*

XIII. Admirabilem abstinentiam in Cardinale ejusdem nominis valde laudat sanctus Thomas Cantuariensis. Miserat Henricus secundus Anglorum Rex ad Curiam Romanam nonnullas auri libras, ut Baronius ait, erogandas in Cardinales, ut eos sibi propitios habere posset adversus sanctum Thomam. Victa est Curia Romana. Fuere tamen aliqui, & inter hos Humbaldus, qui Regis aurum contemnerent. Laudat illum, ut dixi, ob eam ipsam causam idem sanctus Thomas ad eum scribens his verbis: *Non abiistis post aurum, quo nuper ad lesionem nostram & apostolice sedis confusionem capti sunt quidam; quorum patrocinio receptis literis apostolicis, quas lectitari facit in utriusque regni compitis Rex Anglorum, se de Romana Ecclesia gloriatum esse triumphasse.* Ex hac Romana Ecclesiae sive Curiae mala consuetudine factum ait idem Thomas ut flagella Dei gravia & toti mundo vix portabilia veniant super eam.

XIV. Anno M C L X X V I I I. missus in Gallias est Petrus Presbyter Cardinalis Tituli sancti Chryzogoni. Occasio mittendi Legati fuit recens oborta hæresis in pago Tolosano. Laudat illius abstinentiam Henricus Abbas Clarevallensis in epistola nondum

edita ad Alexandrum III. Summum Pontificem, ei gratulans quod talem virum assumpserit in partem sollicitudinis apostolicæ. Habetis in partibus Gallicanis, inquit, virum, sicut experti sumus, justitiæ & veritatis amicum, Dominum P. Tituli sancti Grisogoni Cardinalem, qui in una sola electione me teste quingentas marchas argenti strenuè refutavit, ne sub obtentu muneris à tramite diverteret veritatis. In eo plurimè consolationis hausto remedio, Deum glorificamus, & patrem in eo magnificamus & vos, videntes quod illustrium dignitatum gratia, quæ de vestra plenitudinis fonte procedit, in tales confluit ex apostolica discretione personæ quæ per vitæ meritum fastigia illustrare comprobentur honorum. Hinc vobis materia gaudij, hinc Ecclesiæ Dei solatij fomes exoritur, quod tales assumitis in partem sollicitudinis qui honorent in vobis plenitudinem potestatis. Probat iste quem diximus vestrum in se non errasse iudicium.

XV. Anno denique M C X C V I. omnes Ecclesiæ conventuales in Eboracensi provincia constitutæ, ad Celestinum III. Pontificem Romanum scribentes, hoc testimonium perhibuerunt Huberto Archiepiscopo Cantuariensi & apostolicæ sedis Legato: Cum apud nos visitationem suam exerceret, vices apostolicas diligenter executus fuit, agrum dominicum fructuosum in messis abundantiam excoluit, nihil nobis molestè intulit, nihil à nobis exegit; sed in omnibus verbis & operibus modè se habuit, in nullo onerosus nobis existens. Ita scribi ad Summum Pontificem optaverat Hubertus, ut probaret bene se usum auctoritatis Legati, & provincialibus gravem non fuisse. Sic enim scripserat ad Capitulum Eboracensè & ad reliqua Capitula, Abbates, & Priores: Cum his etiam volumus Romane sedis certius à singulis designari quantum nobis in causa procurationis impenderint, vel quatenus eis occasione legationis fuerimus onerosi. Quod ideo sub hac forma fieri mandamus, quia sicut de securitate nostra confidentes rei hujus fidele testimonium formidare non possumus, sic nec poteritis quæ vobis super articulis memoratis constiterint salva honestatis conscientia subtrahere.

CAPVT LVI.

Synopsis.

I. Inuit Legatorum fortunam timor ex potestate eorum. Cuncta terrore complebant, ut colligunt ex Arnulpho Lexoviensi. Reges & Principes illis loco cedebant, eisque assurgebant. Cuncta negotia in se traherant. Sed ex malis eorum facinoribus paulatim factum est ut eorum nomen & auctoritas vilnerit apud Francos, & Romana Ecclesia vilis deinceps & contemptui habitæ sit. Hinc legationes in fastidium verse.

II. Legati antiquitus nullam muneris sui partem at-

tingere in Gallia poterant absque petitione aut expresso consensu Regis. Quod ius adeo competit Regibus, ut non solum nostris, sed etiam Angli & Scoti, illud summa cura retinuerint. Pro Regibus nostris illustris est locus Alexandri III. qui destinaverat legationem Gallia tribuere Thome Archiepiscopo Cantuariensi, si consensus Regis & Episcoporum Gallie accederet.

III. Ius illud evincitur etiam ex decretali Super gentes, quæ docetur esse Bonifacij VIII. cum tamen in vulgatis editionibus tribuatur tantum Joanni XXII.

IV. Referuntur verba illius constitutionis, quæ manifestè ostendunt illam à Bonifacio conditam fuisse adversus Philippum Pulcrum.

V. Vvalterus Episcopus Albanensis in Angliam missus ab Urbano II. cum Rege Vvillelmo conventionem fecit ne Legatus Romanus ad Angliam mitteretur nisi quem Rex precipere. Ita visum expedire, ne qua vis inferretur consuetudinibus regni. Sub Paschali II. Anselmus Abbas Legatus in Angliam missus, nec Angliam intrare nec ullo Legati officio fungi permissus à Rege est, ne antiquis Ecclesiæ Anglicana consuetudinibus præjudicium inferretur.

VI. Idem ius regium acriter retinuit Henricus primus Rex Anglorum, ut patet ex Eadmero, illud etiam à Callisto extorquens, ut Legatus in Angliam nullus à Pontifice mitteretur, nisi quæpiam causa ita gravis incidere quæ ab Episcopis regni definir non posset.

VII. Idem Petrus Leonis prohibuit exequi officium Legati in Anglia, obtendens patrias consuetudines, quia regnum Angliæ liberum erat ab omni Legati ditione. Legati auctoritas, ut explicari posset, indigebat consensu Episcoporum, Abbatum, & procerum, ac totius regni.

VIII. Adnotanda est hoc loco prudentia Henrici qui, ne Legatus auctoritatem suam explicaret in Anglia, prohibuit ne ad Ecclesiæ aut monasteria regni accederet, neve aliunde vitium ei suppeditaretur quam ex publico. Quod factum specie honoris, Legati tamen potestatem infregit.

IX. Pavem repulsam passus in Anglia fuerat Callistus secundus, cum adhuc esset Archiepiscopus Viennensis. Sic enim ei contradicendum est ut nullum Legati officium exercuerit. Itaque sic venit, ita reversus est, ut Eadmerus ait.

X. Hugutio in Angliam missus ab Alexandro III. susceptus quidem est ut Legatus, sed quia eum mitti postulerat Henricus II. Rex.

XI. Cum Frivianus ab eodem Alexandro missus esset in Scotiam, quo pergere destinaverat per Angliam, non antè permissus est progredi quam jurasset quod nihil præsumeret de potestate Legati contra voluntatem Regis Angliæ. Et sic data est ei licentia transseundi usque in Scotiam.

XII. Anno 1245. inter gravamina nomine totius regni Angliæ proposita in Concilio Lugdunensi, etiam illud additum est, Legatum in Angliam venire sine Domini Regis licentia, quod erat contra privilegium Regis. Innocentius IV. postulata Anglorum elusit rarissima moderatione.

I. **I** V V I T Legatorum fortunam timor ex potestate eorum: quia cum in provincias venirent cum summa & amplissima auctoritate, quæ, ut suprâ diximus, major erat quam ut obfisti ei posset, cuncta terrore complebant. Testatur istud Arnulphus Episco-

7. Jan. 1714. 101.

1714. 101. 102.

102.

102.

102.

102.

102.

102.

102.